

U c h w a ł a Nr XVI/ 118/2012
Rady Gminy Kwilcz
z dnia 31 stycznia 2012 r.

w sprawie Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz.1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223 poz. 1458, z 2009 r. Nr 52 poz.420, Nr 157 poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281 oraz art. 2 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.) Rada Gminy Kwilcz, uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kwilcz.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

do uchwały Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Kwilcz z dnia 31 stycznia 2012 r.
w sprawie Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015.

Samorządy województw, powiatów i gmin znalazły się w gronie podmiotów realizujących Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Nowe obowiązki jednostek samorządu terytorialnego określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128).

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego określa strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej – realizowanych w latach 2012 – 2015.

Program realizować będą obligatoryjnie trzy grupy podmiotów:

- właściwi ministrowie ze względu na cele Programu
- Narodowy Fundusz Zdrowia
- samorządy województw, powiatów i gmin.

Partnerami wymienionych podmiotów w realizacji zadań mogą być między innymi organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządu zawodowe.

Samorządy powiatów i gmin zobowiązane są w szczególności do:

1. opracowania programu zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym;
2. stworzenia lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu ;
3. wspierania finansowo samopomocowych projektów rozwijających formy wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. zwiększenia udziału zagadnień zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.

Projekt programu został opracowany przez Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Kwilcz Nr 108/2011 z dnia 19 grudnia 2011 r.

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym może prowadzić do zdrowia, zysków społecznych i ekonomicznych, wzrostu integracji społecznej i wydajności ekonomicznej, zmniejszenia ryzyka zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania, oraz ograniczenia kosztów ochrony zdrowia i opieki społecznej.

GMINNY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
na lata 2012-2015

**Program został opracowany przez zespół powołany zarządzeniem nr 108/2011
Wójta Gminy Kwilcz z dnia 19 grudnia 2011 r. w składzie:**

- 1) Pani Anna Nowicka – Zastępca Wójta - przewodnicząca zespołu,
- 2) Pani Halina Sierszulska - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – członek zespołu,
- 3) Pani Olga Lehmann – Pedagog szkolny w Zespole Szkół w Kwilczu - członek zespołu,
- 4) Pan Zbigniew Spychała – Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - członek zespołu,
- 5) Pani Aleksandra Kącka- Pielęgniarka środowiskowa - członek zespołu
- 6) Pani Grażyna Piątkowska – inspektor w Urzędzie Gminy w Kwilczu – członek zespołu.

I. WPROWADZENIE

Podstawą prawną do działań związanych z ochroną zdrowia psychicznego są:

1. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
3. ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym - określająca zadania własne gminy w zakresie zaspokojenia potrzeb wspólnoty z zakresu ochrony zdrowia.
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych
5. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - zadanie własne gminy realizowane jest w ramach corocznie uchwalanego przez Radę Gminy Kwilcz Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wg definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowiem określa się „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub zniedołężnienia”.

W odniesieniu do przytaczanej definicji zdrowiem psychicznym jest nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie. W związku z powyższym *zdrowie psychiczne* jest ważnym elementem zdrowia publicznego.

II. DIAGNOZA OGÓLNA

1. 20% młodzieży poniżej 18 roku życia ma jakieś problemy rozwojowe, emocjonalne lub z zachowaniem, a jedna osoba na osiem ma zaburzenia psychiczne. Na przykład, 4% młodych ludzi w wieku 12-17 lat oraz 9% osiemnastolatków cierpi na depresję. Szkoła ma istotny wpływ na zachowanie i rozwój wszystkich dzieci i dorastających. Stanowi też skuteczny środek promowania zdrowia oraz rozwoju edukacyjnego i emocjonalnego młodych ludzi. Słabe wyniki w nauce i wcześnie występujące problemy ze zdrowiem psychicznym mogą zwiększyć ryzyko zachowań aspołecznych, wykroczeń, zaburzeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ciąży u nastolatków, problemów z zachowaniem oraz udziału w przestępstwach.

2. Wiek, ból, pogorszenie wzroku, udar, ograniczenie funkcjonowania, negatywne zdarzenia życiowe, śmierć bliskich, samotność, brak wsparcia społecznego i dostrzegane niedostatki opieki zwiększają ryzyko depresji u osób w podeszłym wieku.

3. Z upośledzeniem społecznym i problemami ze zdrowiem psychicznym oraz zaburzeniami psychicznymi często występuje tzw. naznaczenie, które pozbawia ludzi godności, przeszkadza im w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i narusza ich prawa człowieka. Z powodu stygmatyzacji cierpią nie tylko chorzy psychicznie, ale także ludzie o odmiennych przekonaniach, pochodzeniu kulturowym, czy sposobie zachowania. Stygmatyzacja i dyskryminacja należą do podstawowych przeszkód, jakie trzeba pokonać, jeśli ma się promować integrację społeczną i wzmacnianie więzi społecznych.

4. Należy zidentyfikować dostępną infrastrukturę i środki, które mogłyby wesprzeć wdrażanie promocji i profilaktyki w dziedzinie zdrowia psychicznego oraz nawiązać partnerską współpracę. Wprowadzenie kontroli jakości wdrażania i ciągłe doskonalenie

zrealizowanych działań będzie miało zasadnicze znaczenie. Należy położyć nacisk na mechanizmy informowania, włączania w działanie i promowania.

WHO, Unia Europejska oraz organy administracji publicznej Polski opracowały szereg dokumentów określających modele opieki psychiatrycznej.

Podstawowym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określająca, że ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego w aspekcie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego polega w szczególności na:

1. promocji zdrowia psychicznego;
2. zapobieganiu zaburzeniom psychicznym;
3. zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wsparcia i pomocy umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania;
4. kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości oraz przeciwdziałaniu ich dyskryminacji .

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami w gminie Kwilcz jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne.

Z budżetu Gminy Kwilcz finansowane są zadania z zakresu pomocy społecznej, które nakreśla ustawa o pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomani, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi.

III. BAZA I KADRA

1. W Gminie Kwilcz istnieje jedna przychodnia lekarska:
Przychodnia Lekarska „SIMED” NZOZ w Kwilczu ul. Gumna 4a ; 4 praktyki lekarza rodzinnego, laboratorium analityczne, średni personel medyczny
2. Inne usługi i świadczenia zdrowotne:
 - 1) Prywatna Praktyka Stomatologiczna - 1 lekarz
 - 2) Prywatna Praktyka Lekarska – 1 lekarz
 - 3) Apteki: przy ul. Gumnej, Powstańców Wielkopolskich, Kardynała Stefana Wyszyńskiego
 - 4) Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „TECZA” w Kwilczu
 - 5) NZOZ OAU realizuje świadczenia z zakresu ratownictwa medycznego w Państwowym Systemie Ratownictwa Medycznego - Zespół Specjalistyczny w Międzychodzie, Zespół Podstawowy w Sierakowie
 - 6) Szczepienia podstawowe zapewniają lekarze NZOZ w Kwilczu
 - 7) Higienę szkolną prowadzą prywatne firmy pielęgniarские kontraktujące usługi bezpośrednio w NFZ.

IV. LOKALNA DIAGNOZA ZJAWISKA ZABURZENIA PSYCHICZNEGO .

Zgodnie z zapisem art.3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne);
- upośledzone umysłowo;
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych, lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Z danych statystycznych przedstawionych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego wynika, że w ciągu 18 lat, od 1990-2007r, wskaźnik rejestrowanego rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych wzrósł o 119 % :(z 1.629 do 3.571 na 100 tys. ludności) w opiece ambulatoryjnej i o 50 % (z 362 do 542 na 100 tys. ludności) w opiece stacjonarnej.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwilczu w oparciu o kryteria definicji zaburzeń psychicznych sformułowanej w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało:

- w 2010 r. 11 osób z zaburzeniami psychicznymi,
- w 2011 r. 13 osób z zaburzeniami psychicznymi,

W 2009 r. 1 osobę skierowano do Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego.

Na terenie gminy Kwilcz prowadzone jest poradnictwo specjalistyczne dla rodzin obejmujące w szczególności poradnictwo prawne, medyczne, psychologiczne, pedagogiczne i rodzinne, realizowane przez Urząd Gminy i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

V. LISTA PRIORYTETÓW PROMOCJI ZDROWIA PSYCHICZNEGO W GMINIE KWILCZ

1. Wspieranie rodzicielstwa i pierwszych lat życia.

- Zwiększać wsparcie rodziców i ich umiejętności, zwłaszcza w rodzinach z grupy ryzyka.
- Zmniejszyć spożycie alkoholu, narkotyków i tytoniu w czasie ciąży.
- Zwiększać dostępność do przedszkoli dla dzieci z rodzin z grupy ryzyka.

2. Zmniejszenie upośledzenia społecznego i zapobieganie stygmatyzacji.

- Podjąć działania ograniczające wykluczenie społeczne i dyskryminację.
- Zmniejszać liczbę osób izolowanych społecznie i naznaczonych z powodu swoich przekonań lub zaburzenia psychicznego.
- Zwiększyć wsparcie społeczne i wzmocnić więzi w społeczności.

3. Wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się.

- Poprawiać zdrowie psychiczne populacji starzejących się, z osobami przewlekłe chorymi włącznie.
- Zmniejszać dyskryminację osób starszych.

4. Promocja zdrowia psychicznego w szkołach.

- Zwiększyć promocję zdrowia psychicznego w szkołach.
- Zwiększyć w szkołach liczbę metod profilaktyki zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży z grup ryzyka.
- Zwiększyć uczestnictwo dzieci i młodzieży niechodzącej do szkoły w programach promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

5. Promocja zdrowia psychicznego w pracy.

- Zwiększać promocję zdrowia psychicznego w pracy.

6. Zapobieganie depresji.

- Stwarzać warunki możliwości zmniejszenia liczby osób cierpiących na depresję.

7. Zapobieganie przemocy i szkodliwemu używaniu substancji psychoaktywnych.

- Zmniejszać agresję i przemoc w społeczności lokalnej.

- Ograniczać szkody spowodowane przez alkohol i narkotyki.

VI. DZIAŁANIA GMINY W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO.

- Zwiększenie pomocy i oparcia bytowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez udzielenie samopomocy środowiskowej, pomocy bytowej, mieszkaniowej i specjalistycznych usług opiekuńczych.

- Wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów i ich rodzin oraz organizacji pozarządowych sprzyjających rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

- Współpraca gminy Kwilcz w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie, Środowiskowym Domem Samopomocy w Chrzypsku Wielkim

- Podjęcie działań w celu utworzenia mieszkania chronionego dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego i starszych.

VII. ZESTAWIENIE CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DOTYCZĄCYCH MIESZKAŃCÓW GMINY KWILCZ.

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym:

a) opracowanie zestawów materiałów zawierających elementy opartej na dowodach naukowych promocji zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży ze szkół gminy Kwilcz,

b) organizowanie w szkołach gminy Kwilcz działań z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego,

c) podniesienie świadomości środowiska lokalnego na temat promocji zdrowia psychicznego poprzez umieszczenie plakatów oraz ulotek w miejscach ogólnie dostępnych (UG, GOPS i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),

d) prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych do odpowiednio wybranych grup docelowych, zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją epidemiologiczną, ze szczególnym uwzględnieniem osób w podeszłym wieku (GOPS, NZOZ),

e) uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub z innymi uzależnieniami (Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),

f) wdrożenie w programach szkolnych holistycznego podejścia do promocji zdrowia psychicznego w szkole, obejmującego kontrolowanie zachowania w klasie, rozwój umiejętności społecznych oraz zapobieganie znęcaniu się nad słabszymi (szkoły Gminy Kwilcz).

2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym:

a) kierowanie na badania dzieci oraz młodzież, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych do Poradni Psychologiczno Pedagogicznej,

b) porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi (GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),

c) prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (szkoły i przedszkola Gminy Kwilcz)

3. Zwiększenie integracji społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

a) zapewnienie wsparcia i leczenia umożliwiającego ludziom chorym psychicznie pełne uczestnictwo we wszystkich aspektach życia społeczności (GOPS)

b) organizowanie zajęć, które mają na celu ogólne usprawnienie, rozwijanie umiejętności obejmujących czynności życia codziennego, poprawę kondycji psychicznej i fizycznej (GKRPA , GOPS)

4. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychicznej opieki zdrowotnej.

a) współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwilczu ze służbami opieki psychiatrycznej oraz z lekarzami rodzinnymi,

b) zwiększanie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych (świadczeniodawcy zadań NFZ),

c) zwiększenie świadomości społecznej poprzez kampanie medialne dotyczące rozpowszechnienia, objawów, profilaktyki i wczesnej interwencji w przypadkach depresji i samobójstwa, a także zapewnienie obiektywnego sposobu informowania opinii społecznej o przypadkach samobójstw i prób samobójczych (GOPS, media lokalne),

5. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

a) kontakt osoby z zaburzeniami psychicznymi z pośrednikiem pracy w celu przedstawienia ofert pracy znajdujących się w rejestrach urzędu pracy za pośrednictwem GOPS

b) współpraca Gminy w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Międzychodzie; tworzenie warunków dla zwiększenia dostępności różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji zawodowej, organizacji poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym form niezbędnych do tworzenia centrów zdrowia

c) prowadzenie w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi kampanii ograniczającej tendencje do bierności, izolacji, wykluczenia i zależności instytucjonalnej, w tym rozwój form zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób

z zaburzeniami psychicznymi w celu zwiększenia aktywności zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi (media lokalne, GOPS, szkoły, CIS, Zespół Interdyscyplinarny)

6. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy

a) powołanie lokalnego zespołu konsultacyjnego w celu oceny realizacji Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego - Wójt Gminy Kwilcz

b) realizacja, koordynowanie i monitorowanie Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego – Urząd Gminy Kwilcz

VIII. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE

- Urzędu Gminy w Kwilczu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwilczu
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kwilczu
- Szkoły i przedszkola z terenu gminy
- Przychodnia Lekarska „SIMED”
- Zespół Interdyscyplinarny
- Policja
- stowarzyszenia oraz organizacje pozarządowe.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia, świadczeniodawców usług medycznych, budżetu państwa, Unii Europejskiej oraz budżetu gminy.

X. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

W terminie do dnia 15 maja każdego roku Zespół koordynujący przesyła ministrowi zdrowia roczne sprawozdanie z wykonania zadań objętych programem.

Przewodnicząca
Zespołu Koordynującego

/-/Anna Nowicka

Kwilcz, dnia 10 stycznia 2012 r.

